
Sesja Naukowa - Płock w Polsce Ludowej : (przeszłość, terażniejszość, przyszłość).

Notatki Płockie 15/3-57, 53-57

1970

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

cja, wolność — bez oparcia się na silnych podstawach marksizmu-leninizmu — prowadzić może na manowce rewizjonizmu ideologicznego.

Z zainteresowaniem wysłuchano także referatu doc. dr Edmunda Staszyńskiego, który mówił *O socjalistycznym wzorcu osobowym w świetle nauki Lenina*. Referat ten stanowił w pewnym sensie antidotum na niecierpliwosć i wyniki z niej zniechęcenie tych, którzy zbyt pośpiesznie chcieliby osiągnąć ambitne zamierzenia, utyskując na ułomność współczesnego społeczeństwa. Jakże przekonującą zabrzmiała, jakby replika na nasze chwilowe załamania, zacytowana przez prelegenta następująca wypowiedź Lenina:

„Dawni utopijni socjaliści wyobrażali sobie, że socjalizm można zbudować tylko z jakiegoś innego materiału ludzkiego, że najpierw wychowują ludzi dobrych, nieskazitelnych, doskonale wyszkolonych i opierając się na nich budowali socjalizm. My zawsze śmieliśmy się z tego i mówiliśmy, że jest to dziecinna zabawa naiwnych panienek od socjalizmu, a nie poważna polityka. Chcemy zbudować socjalizm z tymi ludźmi, których kapitalizm zepsuł, zdemoralizował (...)”.

Sprawdzianem przydatności sesji był m. in. fakt, że już w przerwie przed dyskusją zgłaszali się do prelegentów jej uczestnicy z prośbą o udostępnienie referatów, które chcieliby wykorzystać w swojej pracy z młodzieżą czy wojskiem.

Referaty okazały się na tyle wyczerpujące, że dyskusja, która nastąpiła po ich wygłoszeniu, miała charakter tylko refleksyjnych wypowiedzi.

Całość programu sesji ujęta została jakby w klamrę dwóch wystąpień: zagajenia prezesa TNP inż. mgr Jakuba Chojnackiego oraz podsumowania, którego dokonał I sekretarz KMiP PZPR inż. mgr Henryk Dyrda.

Prezes Towarzystwa Naukowego Płockiego inż. mgr Jakub Chojnacki wskazał na bardziej konkretne, niżli tylko okazjonalne, uzasadnienie potrzeby zorganizowania sesji leninowskiej w Płocku, w mieście, w którym ucieleśniła się idea internacjonalistycznego braterstwa narodów radzieckich i polskiego; w mieście, które może być dumne imionami swych synów, kształtujących socjalistyczną świadomość polskiego społeczeństwa jeszcze w warunkach ustroju kapitalistycznego.

I sekretarz KMiP PZPR Henryk Dyrda w podsumowaniu stwierdził z zadowoleniem, że Towarzystwo Naukowe Płockie coraz częściej daje w swej działalności wyraz zainteresowania się problematyką współczesną, także polityczną oraz ideowo-wychowawczą. Ustosunkowując się do treści referatów i wypowiedzi w dyskusji, zakończył tow. H. Dyrda swoje wystąpienie konkluzją, że z idei leninowskich trzeba po prostu czerpać wiedzę na co dzień: „Do Lenina nie trzeba się modlić, trzeba się od niego uczyć”.

Sesja Naukowa — Płock w Polsce Ludowej

(przeszłość, terażniejszość, przyszłość)

Problematyka gospodarcza ma już w pracach Towarzystwa Naukowego ugruntowaną tradycję. W okresie międzywojennym Towarzystwo Naukowe wespół z Towarzystwem Technicznym i Towarzystwem Rolniczym rozwiązywało w sposób naukowy i praktyczny szereg ważnych problemów ekonomicznych dla miasta i regionu.

Wystarczy przypomnieć problem połączeń kolejowych, portu handlowego i stoczni. Również po wojnie Towarzystwo podjęło szereg inicjatyw. W 1957 roku zorganizowano z władzami politycznymi i administracyjnymi miasta konferencję naukową: Płock — wczoraj — dziś i jutro. W grudniu 1960 roku odbyła się, największa z dotychczas odbytych, sesja naukowa poświęcona zagadnieniom rolnictwa. Wzięło w niej udział kilkanaście instytutów naukowych i organizacji rolniczych z kraju. W marcu 1961 roku podjęto temat programowania usług w rejonie uprzemysławianym. W dniu 25 kwietnia 1970 roku z okazji obchodów XXV rocznicy wyzwolenia Płocka i 150-lecia powstania Towarzystwa Naukowego Płockiego odbyła się Sesja nt. „Płock w Polsce Ludowej”. Sesja nie miała charakteru święta. Zadaniem jej było

prześledzenie rozwoju miasta i regionu w minionym ćwierćwieczu oraz przedyskutowanie dróg rozwojowych w najbliższej perspektywie. Tak też potraktowano zagadnienie w bez mała wszystkich referatach.

Ryszard Grabowiecki w swoim bardzo ciekawie opracowanym referacie „Płock w gospodarce Polski Ludowej, Mazowsza i podregionu płockiego” w sposób udokumentowany powiązał rozwój samego miasta z rozwojem regionu na przestrzeni 25 lat. Dyskusyjnym wydawać się może jedynie funkcja miasta jako ośrodka podregionalnego i obszaru ciężarów ekonomicznych podregionu.

Marian Woźniak w swojej pracy „Rozwój gospodarczy Płocka w latach 1945—1969” wskazał na zasadnicze elementy, czy czynniki miastotwórcze i regionotwórcze. Zarysowano z dość dużą precyzją urbanistyczne kształty miasta. Słusznie referat podkreśla fakt, że obok kombinatu poważny wpływ na rozwój przemysłu miały: Fabryka Maszyn Żniwnych i Płocka Stocznia Rzeczna. Referat został bardzo poważnie rozwinięty w zagajeniu, a zwłaszcza w części perspektywicznej rozwoju miasta.

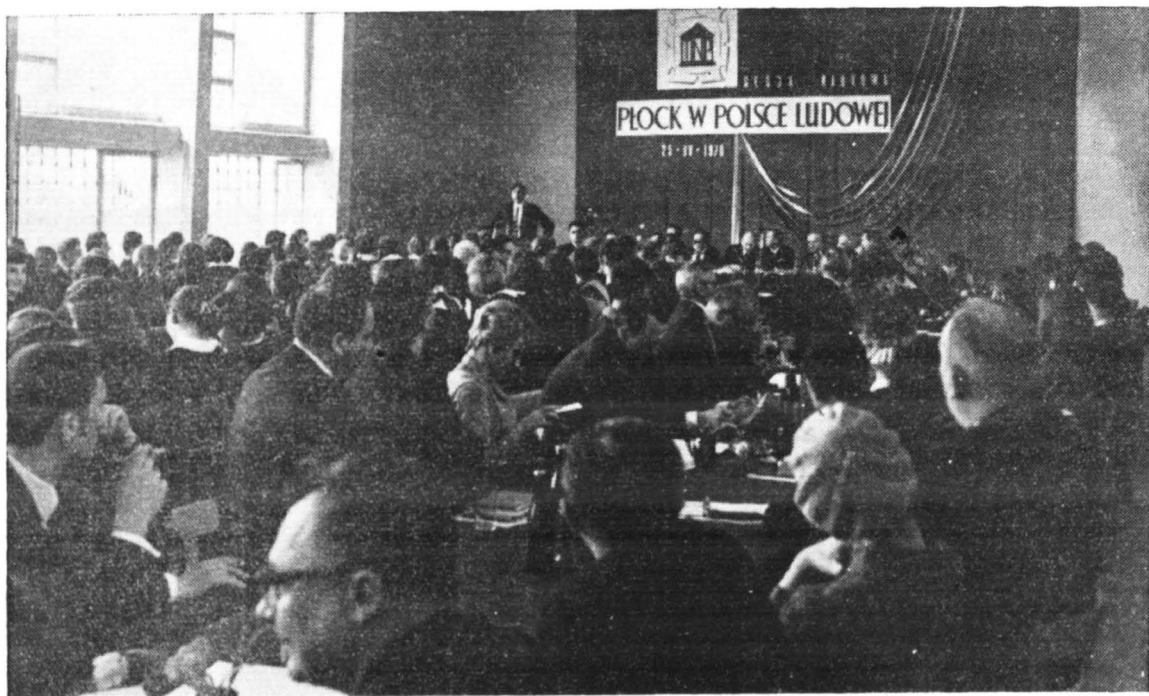
SESJA NAUKOWA

PŁOCK W POLSCE LUDOWEJ

25 · IV · 1970

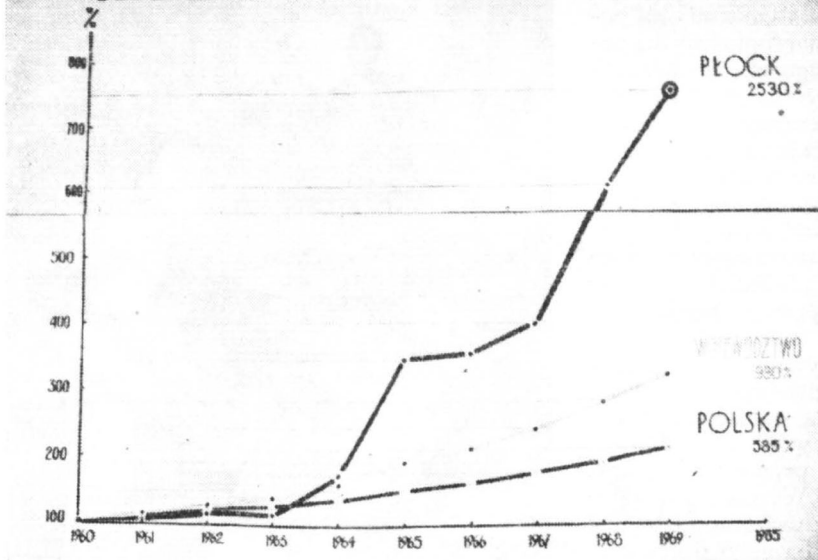

Prezydium Sesji. Od lewej: inż. Roman Siekierski — prezes PK ZSL; mgr inż. Henryk Dyrda — I sekretarz KMiP PZPR; mgr Bolesław Rek — zastępca przewodniczącego Prezydium Woj. Rady Narodowej w Warszawie; doc. dr inż. Edward Kowalczyk — poseł na Sejm PRL, Minister Łączności; mgr Kazimierz Askanas — wiceprezes TNP; inż. mgr Jakub Chojnacki — prezes TNP; prof. dr Stefan Ignar — członek Rady Państwa, przewodniczący Komitetu Badań Rejonów Uprzemysławianych PAN; prof. dr Henryk Skrobisz — prezes WK ZSL; mgr Marian Wóźniak — przewodniczący Prezydium MRN w Płocku; Stanisław Tyter — przewodniczący Prezydium PRN w Płocku

Sala obrad w liceum im. Stanisława Małachowskiego w Płocku

DYNAMIKA WZROSTU PRODUKCJI GLOBALNEJ PRZEMYSŁU.

Wykres eksponowany w sali obrad. Rok 1960 - 100

Biorąc za podstawę spisy ludności przeprowadzone w Polsce od 1921 roku do lat powojennych oraz własne badanie nad ludnością i aktywnością zawodową w Płocku prof. dr Antoni Rajkiewicz dał w swoim referacie bardzo wnikliwą i wszechstronną analizę czynnika ludzkiego w rozwoju gospodarczym miasta. Propozycje prof. dr Antoniego Rajkiewicza w przedmiocie wyrównania deficytu kadr z wykształceniem wyższym i zawodowym w specjalnościach związanych z obecnym profilem gospodarczo-społecznym miasta, są nie tylko frapujące ale konieczne dla prawidłowego kształtowania procesów rozwojowych Płocka i regionu. Wszak czynnik ludzki jest tu rozstrzygający.

Jakub Chojnacki w swoim referacie „Warunki życia ludności Płocka” zwrócił uwagę na szereg czynników poprawiających standard życiowy mieszkańców. Uwydatnił również wpływ wydatków budżetu miejskiego na te działy gospodarki, które bezpośrednio wpływają na systematyczne polepszenie się życia w mieście, a więc gospodarkę komunalną i mieszkaniową, oświatę, ochronę zdrowia itp.

Następny referat, dwóch autorów: Tadeusza Kurpiewskiego i Arkadiusza Przychoźzenia nt. „Oświata i kultura w 25-leciu Polski Ludowej w Płocku”, sięgając do okresu przedwojennego, zobrazował w poszczególnych etapach dynamiczny rozwój oświaty i kultury w mieście.

Fragment wystawy: „Płock w latach 1945—1970 w fotografii”. (Sekcja Ikonograficzna TNP) i „Rozwój przestrzenny Płocka” (Sekcja Architektury i Urbanistyki TNP)

Wszystkie referaty w sposób rzetelny i możliwie pełny dały obraz rozwoju miasta w ubiegłym 25-leciu, wskazując słusznie na dwa etapy tego rozwoju do roku 1960 i po roku 1960, czyli po decyzji Partii i Rządu zlokalizowania na polach Białej Nowej nowoczesnego przemysłu petrochemicznego. Dla pełni tego obrazu przewidziano również następny referat: dr Tadeusza Hunka nt. „Zmiany w ekonomice rolnictwa w procesie industrializacji rejonu na przykładzie pow. plockiego”, w którym autor prześledził z wielką wnikliwością tempo wzrostu produkcji rolnej, produktywność ziemi, efektywność produkcji rolnej w rozumieniu osiągnięcia dochodu globalnego i efektu dochodu do poniesionych nakładów, sprawy wydajności pracy, konsumpcji ludności rolnej itp. Jak z powyższego, dość taksatywnego wyliczenia problemów łatwo się zorientować, na sesji oprócz zamknięcia w pewną całość głównych nurtów rozwojowych: rozwój gospodarczy, przestrzenno-urbanistyczny, oświaty i kultury, zespołu funkcji miasta jako ośrodka podregionalnego, w sposób oczywisty wskazano również na przyszły kształt miasta, na jego drogi rozwojowe w perspektywie.

Dość bogata i żywa dyskusja wzbogaciła problematykę, którą należy przebadać, przemyśleć

Fragment sali w czasie obrad sesji naukowej Komitetu Badań Rejonów Uprzemysławianych w dniu 26 kwietnia 1970 r. w TNP

Prezydium Sesji. Od lewej: mgr Marian Woźniak — przewodniczący Prezydium MRN w Płocku; mgr Henryk Białczyński — dyrektor generalny GUS; prof. dr Bohdan Dobrzański — zastępca sekretarza naukowego PAN; prof. dr Antoni Rajkiewicz — wiceprzewodniczący Komitetu Badań Rejonów Uprzemysławianych przy Prezydium PAN; inż. mgr Jakub Chojnacki — prezes TNP; doc. dr Jerzy Piotrowski — kierownik Katedry Sociologii Pracy SGPIS i mgr Franciszek Wileński — sekretarz KMIP PZPR

i znaleźć środki na realizację. Są to problemy jeszcze w części dyskusyjne, w części wynikające nie z faktu ich niedostrzegania, lecz braku możliwości ich załatwienia. W dyskusji poruszono między innymi zmianę funkcji Płocka jako ośrodka podregionalnego na ośrodek regionalny, samodzielnego regionu ekonomicznego, obejmującego szerszy obszar, oparty o wykształcony ośrodek przemysłu Włocławka i węzeł komunikacyjny Kutna. Obszar regionu obejmowałby 10022 km², a więc byłoby przeszło dwa razy większy od proponowanego w referacie Ryszarda Grabowieckiego. Wskazano w dyskusji na stale pogłębiające się dysproporcje między rozwojem przemysłu, a inwestycjami towarzyszącymi. Problem wprawdzie nie nowy, ale jakże dla prawidłowego rozwoju miasta istotny, niestety ciągle w realizacji nie uwzględniony.

Przedstawiono również dysproporcje w warunkach bytowania ludności na dwóch nowych, ale w odległości paru lat realizowanych osiedlach: Kolegialnej, Dobrzyńskiej i starego miasta.

Mówiono o nienadążającym wciąż budownictwie mieszkaniowym za rozwojem przemysłu i wzrostem ludności. Podniesiono zbyt wąski i mały rozwój urządzeń kulturalnych (teatr, dom kultury, orkiestra symfoniczna, zakładowe domy kultury) tak nieodzownych w wykształcającym się coraz precyzyjniej centrum kultury, jakim stał się Płock. Wysłunięto także bardzo ciekawą koncepcję eksperymentalnego wprowadzenia w Płocku pięciodniowego dnia pracy, oraz podjęcie energicznych poczynań w przedmiocie zwiększenia gospodarczego wykorzystania Wisły i zabezpieczenia skarpy wiślanej przed jej coraz groźniejszym osuwaniem się. Zgłoszono szereg komunikatów naukowych.

Na specjalną uwagę i podkreślenie zasługuje skonkretyzowana propozycja uruchomiona w

Płocku seminarium doktorskiego omówiona przez prof. dr Antoniego Rajkiewicza. Sprawa o kapitalnym znaczeniu dla Płocka, w którym deficyt ludzi z wyższym wykształceniem jest jeszcze bardzo duży.

Sesja naukowa zorganizowana w XXV rocznicę wyzwolenia miasta wynikała nie tylko z obowiązku i troski o los miasta, jego znaczenie i rolę w kraju, ale zwołana była również z dobrej pojmowanego patriotyzmu lokalnego, o którym w zagajeniu tak powiedział Prezes Towarzystwa Naukowego Płockiego. — „Tak więc lokalny patriotyzm, troska o lepszy i miłszy dzień powszedni — są sprawami bardzo bliskimi dla coraz większego kręgu płockiej społeczności”.

Sesja płocka wzbogacona była również o dwie ciekawe wystawy, korespondujące z tematyką referatów, a mianowicie: „Płock w latach 1945—1970 w fotografii” i „Rozwój przestrzenny Płocka”.

Problematyka sesji przejęta zostanie zarówno przez Towarzystwo Naukowe Płockie, jak również przez Komitet Badań Rejonów Uprzemysławianych. Plenum pod przewodnictwem prof. dr Antoniego Rajkiewicza obradowało dnia następnego (w niedzielę 26 kwietnia) w gmachu Towarzystwa Naukowego Płockiego. Uczestnikami sesji i obrad Komitetu Badań Rejonów Uprzemysławianych byli naukowcy, członkowie Towarzystwa Naukowego Płockiego oraz przedstawiciele władz. Na sesję przybyli: członek Rady Państwa prof. dr Stefan Ignar, minister łączności doc. dr Edward Kowalczyk, zastępca sekretarza naukowego PAN prof. dr Bogdan Dobrzański, prezes WK ZSL — prof. dr Henryk Skrobisz, zastępca przewodniczącego PWRN — mgr Bolesław Rek oraz przedstawiciele miasta i powiatu: I Sekretarz KMIP PZPR — mgr inż. Henryk Dyrda, przewodniczący PPRN — Stanisław Tyter.

